

# Akademik Makale Etkisinin Bütünsel Değerlendirmesi: Kapsamlı Kılavuz ve Değerlendirme Prompt'u

**Hazırlayan:** Manus Al

**Tarih:** Ocak 2026

**Amaç:** Akademik bir makalenin yazılması öncesi, sonrası ve uzun vadeli etkilerini, ölçülebilen ve ölçülemeyen tüm boyutları birleştirerek, gerçek dünya koşullarının tüm karmaşaklılığı içinde değerlendirmek için kapsamlı bir çerçeve ve metodoloji sunmak.

## GİRİŞ: Neden Geleneksel Metrikler Yeterli Değildir?

Akademik araştırmamanın etkisini değerlendirmek için uzun yıllar boyunca atıf sayıları, impact faktörü ve h-indexi gibi metrikler kullanılmıştır. Ancak bu metrikler, bir makalenin gerçek dünya koşullarında yarattığı etkinin yalnızca küçük bir parçasını yakalayabilir. Daha da önemlisi, bu metrikler makalenin olumsuz, beklenmedik veya zararlı sonuçlarını tamamen gözden kaçırır.

### Temel Sorunlar:

- Sessiz Başarı:** Bazı makaleler çok az atıf alırken, endüstride veya uygulamada devrim niteliğinde etki yaratabilir.
- Truva Atı Etkisi:** Bazı makaleler yüksek atıf alırken, bulgularının yanlış kullanımı toplumsal zarara yol açabilir.
- Uygulama Uçurumu:** Teoride mükemmel olan bir fikir, pratik hayatı uygulanmayabilir veya başarısız olabilir.
- Goodhart Yasası:** Bir ölçüm hedef haline geldiğinde, artık iyi bir ölçü olmaktan çıkar. Atıf sayısını hedef alan araştırmacılar, riskli ve özgün çalışmalar yerine popüler konulara yönelebilir.

Bu kılavuz, bu sorunları gidererek, akademik etkinin daha derinlemesine ve daha gerçekçi bir değerlendirmesini sunmaktadır.

## BÖLÜM 1: BÜTÜNSEL ETKİ DEĞERLENDİRME ÇERÇEVESİ

### 1.1. Nicel (Ölçülebilin) Etki Boyutları

Nicel etki boyutları, somut ve sayısallaştırılabilir verilerle makalenin görünürüğünü ve yayılımını ölçer.

## A. Akademik Metrikler

### Temel Atıf Metrikleri:

- Atıf sayısı ve atıf hızı (yıllık ortalama)
- Atıf eğrisi (erken yüksek, geç yüksek, düz, düşüş)
- H-indeksi ve G-indeksi
- Disiplinlerarası atıf dağılımı
- Coğrafi atıf dağılımı
- Self-citation oranı

### İleri Atıf Metrikleri:

- Eigenfactor Score (dergi etki faktörü)
- Article Influence Score
- Normalized Citation Impact (disiplin ortalamasına göre)
- Atıf bağlamı analizi (olumlu, olumsuz, nötr)

## B. Alternatif Metrikler (Altmetrics)

### Sosyal Medya Metrikleri:

- Twitter, Reddit, LinkedIn, TikTok/Instagram bahsetmeleri
- Sosyal medya etkileşim oranları (beğeni, yorum, paylaşım)
- Sentiment analizi (pozitif, negatif, nötr dağılımı)

### Medya ve Haber Metrikleri:

- Medya haber sayısı ve medya kuruluşlarının kalitesi
- Haber başlıklarının orijinal makalele uyumu
- Haberlerin tonunun analizi (sensasyonel, taraflı vb.)
- Medya erişim sayıları

### Çevrimiçi Tartışmalar:

- Blog bahsetmeleri ve kalitesi
- Forum tartışmaları (Quora, Stack Exchange vb.)
- Wikipedia referansları

- Çevrimiçi tartışmaların derinliği

## C. Uygulama Metrikleri

### Patent ve Ticari Kullanım:

- Patent atif sayısı ve türleri
- Patent atif ülkeleri ve teknoloji alanları
- Makaleye dayalı ticari ürün/hizmet sayısı
- Lisans anlaşmaları

### Politika Belgelerinde Referanslar:

- Hükümet raporlarında, yasal metinlerde, politika belgelerinde referans sayısı
- Uluslararası kuruluşların (WHO, UN, OECD) raporlarında referans
- Referans yapan kuruluş ve ülke sayıları

### Eğitim Materyallerinde Yer Alma:

- Ders kitaplarında yer alma (sayı, tür, dil, baskı sayısı)
- Üniversite müfredatında yer alma (ders sayısı, üniversite sayısı, ülke sayısı, disiplin sayısı)

## D. Finansal Metrikler

### Araştırma Finansmanı:

- Makalenin sonucu olarak alınan yeni araştırma fonları
- Fon kaynakları ve sayıları

### Ekonomik Etki:

- Tahmini ekonomik değer
- Yaratılan istihdam sayısı
- Kurulan yeni şirketler

## 1.2. Nitel (Ölçülemeyen) Etki Boyutları

Nitel etki boyutları, makalenin daha derin, yorumu dayalı ve genellikle dolaylı etkilerini anlamaya odaklanır.

## A. Düşünsel ve Kavramsal Etki

### Paradigma Değişimi:

- Disiplin içinde temel varsayımları, teorileri veya metodolojileri sorgulattı mı?

- Yeni bir düşünce ekolü veya araştırma alanı yarattı mı?
- Alanın temel soruları veya çerçevesini değiştirdi mi?

#### **İlham Verme ve Yaratıcılık:**

- Diğer araştırmacılarla, sanatçılara veya girişimcilere ilham verdi mi?
- Beklenmedik disiplinlerarası köprüler kurdu mu?
- Tamamen yeni araştırma alanlarının ortaya çıkmasına yol açtı mı?

#### **Tartışma ve Eleştiri:**

- Akademik tartışmaları tetikledi mi?
- Eleştirel çalışmaların yapılmasına yol açtı mı?
- Metodoloji veya etik tartışmalarını başlattı mı?

## **B. Pratik ve Uygulamalı Etki**

#### **Davranış Değişikliği:**

- Bireylerin, kurumların veya toplumların davranışlarını değiştirdi mi?
- Alışkanlıklarını veya rutinleri etkiledi mi?
- Kalıcı bir davranış değişikliği sağladı mı?

#### **Profesyonel Uygulamalar:**

- Klinik rehberleri, endüstri standartlarını veya profesyonel uygulamaları etkiledi mi?
- Yeni tedavi yöntemleri, teknolojiler veya süreçler geliştirilmesine yol açtı mı?

## **C. Toplumsal ve Kültürel Etki**

#### **Kamuoyu ve Farkındalık:**

- Toplumsal bir konuda farkındalık yarattı mı?
- Kamusal tartışmaları şekillendirdi mi?
- Sosyal medya ve halk tartışmalarında yer aldı mı?

#### **Sosyal Adalet ve Eşitlik:**

- Marjinalleştirilmiş grupların sesini duyurdu mu?
- Sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulundu mu?
- Sosyal adalet için bir araç olarak kullanıldı mı?

#### **Kültürel Değişim:**

- Kültürel normları, değerleri veya sanatsal ifadeleri etkiledi mi?

- Kültürel mirasın korunmasında rol oynadı mı?
- Geleneksel bilginin korunmasında katkıda bulundu mu?

## D. Politika ve Yönetim Etkileri

### Politika Oluşturma:

- Politika formülasyonunda rol oynadı mı?
- Mevcut politikaların değiştirilmesine veya yeni politikaların oluşturulmasına yol açtı mı?

### Yasal ve Yönetmelik Değişiklikleri:

- Yasaların, yönetmeliklerin veya kararnamelerin değiştirilmesinde rol oynadı mı?
- Uluslararası anlaşmaların oluşturulmasında katkıda bulundu mu?

## 1.3. Negatif Etkileri, Başarısızlıklarını ve Paradoksları Anlamak

Etkinin sadece olumlu yönlerini değil, aynı zamanda karanlık tarafını da anlamak kritik öneme sahiptir.

### A. Yanlış Kullanım ve Suistimal

#### Bulguların Çarpıtılması:

- Bulguların medya, siyaset veya ticari aktörler tarafından bağlamından koparılıp çarpıtılması
- Basitleştirilmiş veya abartılı sunumlar
- Siyasi veya ticari çıkarlar için manipülasyon

#### Zararlı Uygulamalar:

- Bulguların ayrımcılığı, nefreti veya zararlı politikaları meşrulaştırmak için kullanılması
- Etik dışı uygulamalar
- Hak ihlalleri

### B. Uygulama Başarısızlıkları

#### Uygulama Uçurumu (Implementation Gap):

- Teoride parlak olan bulguların, pratik hayatı kaynak, kültür veya altyapı eksiklikleri nedeniyle uygulanamaması
- Bağlamsal farklılıklar nedeniyle başarısızlık
- Sosyal, kurumsal veya siyasi dirençler

#### Beklenmedik Olumsuz Sonuçlar:

- İyi niyetli bir müdahalenin, durumu daha da kötüleştiren yan etkilere yol açması
- Perverse incentives (yanlış teşvikler)
- Amaçlanan sonuçların tersi sonuçlar

## C. Bilimsel Geçersizlik

### Çürütlüme ve Geri Çekilme:

- Makalenin bulgularının daha sonraki çalışmalarla çürütlülmesi
- Metodolojik hatalar nedeniyle geri çekilme
- Veri manipülasyonu veya plagiyat

### Etki Paradoksları:

- Yüksek atıfmasına rağmen hiçbir pratik etkisinin olmaması (Sessiz Başarı'nın tersi)
- Düşük atıfmasına rağmen yüksek pratik etkisi (Sessiz Başarı)
- Yanlış amaçlarla atıf alınması

## D. Sistemik Paradokslar

### Ölçümün Etkiyi Bozması (Goodhart Yasası):

- Değerlendirme metriklerinin (örn: atıf sayısı), araştırmacıları bilimin özünden uzaklaştırılan yanlış teşvikler yaratması
- Riskli ve özgün araştırmaların azalması
- Disiplinlerarası çalışmaların gözden kaçırılması

# BÖLÜM 2: GERÇEK DÜNYA SENARYOLARI

Bu bölüm, akademik makalenin etkisinin gerçek dünya koşullarında nasıl ortaya çıkabileceğini gösteren somut senaryoları sunmaktadır.

## Senaryo 1: "Sessiz Başarı" - Düşük Atıf, Yüksek Pratik Etki

**Durum:** Bir mühendislik makalesi, belirli bir üretim sürecinde verimliliği %5 artıran bir yöntem önerir. Makale, dar bir alanda olduğu için çok az atıf alır ve akademik metriklerde neredeyse hiç görünmez.

**Gerçek Dünya Etkisi:** Ancak, bir endüstri mühendisi makaleyi okur ve kendi fabrikasında uygular. Yöntem başarılı olur ve şirket içinde yaygınlaşır. Rakip firmalar da benzer yöntemleri benimser ve birkaç yıl içinde tüm sektörde standart bir uygulama haline gelir.

Milyonlarca dolarlık verimlilik artışı sağlanır, ancak bu etki hiçbir zaman orijinal makaleye atfedilmez.

**Değerlendirme Zorluğu:** Bu etki, patent atıfları veya endüstri raporları gibi dolaylı yollarla izlenemezse tamamen görünmez kalır. Geleneksel akademik değerlendirme sistemleri bu makaleyi "başarısız" olarak etiketler.

## Senaryo 2: "Truva Atı" - Yüksek Atıf, Negatif Sosyal Etki

**Durum:** Bir sosyal psikoloji makalesi, belirli bir demografik grubun belirli bir davranışa daha yatkın olduğunu "istatistiksel olarak anlamlı" bir şekilde gösterir. Makale, metodolojik olarak sağlamdır ve prestijli bir dergide yayınlanır, hızla çok sayıda atıf alır.

**Gerçek Dünya Etkisi:** Politika yapıcılar ve medya, bu bulguları bağlamından kopararak basitleştirir. Bu demografik gruba yönelik önyargıları ve ayrımcılığı meşrulaştırmak için kullanılır. Sigorta şirketleri risk profillerini bu makaleye göre günceller, işe alım süreçlerinde ayrımcı algoritmalar bu veriyi kullanır. Toplumsal kutuplaşma artar.

**Değerlendirme Zorluğu:** Atıf metrikleri makaleyi "çok başarılı" olarak gösterir. Ancak, nitel bir analiz yapılmadan (medya analizi, politika dokümanı analizi, etik tartışmaların takibi) makalenin yarattığı sosyal hasar ölçülemez.

## Senaryo 3: "Hayalet Etki" - Çürütlümüş Ama Etkisi Süren Makale

**Durum:** Bir tıp makalesi, belirli bir ilaçın bir hastalığa iyi geldiğini iddia eder. Makale büyük yankı uyandırır ve klinik uygulamalar hızla değişir. Yıllar sonra, daha büyük ve daha sağlam çalışmalarla makalenin bulgularının yanlış olduğu, hatta ilaçın zararlı yan etkileri olduğu kanıtlanır. Orijinal makale geri çekilir.

**Gerçek Dünya Etkisi:** Ancak, ilk makalenin yarattığı algı o kadar güçlündür ki, bazı doktorlar ve hastalar hala eski, yanlış bilgiyi kullanmaya devam eder. İnternette ve sosyal medyada yanlış bilgi yayılmaya devam eder. Makalenin "hayaleti", bilimsel olarak çürütlümüş olmasına rağmen toplumsal sağlığı olumsuz etkilemeye devam eder.

**Değerlendirme Zorluğu:** Geri çekilme bir göstergedir, ancak etkinin ne kadar süre daha devam ettiğini ölçmek zordur. Sosyal medya analizi ve halk sağlığı verilerinin uzun vadeli takibi gereklidir.

## Senaryo 4: "Uygulama Uçurumu" - Teoride Harika, Pratikte İmkansız

**Durum:** Bir eğitim araştırması, öğrenci başarısını önemli ölçüde artıracak karmaşık ve kaynak-yoğun bir pedagojik model önerir. Makale, teorik olarak kusursuzdur ve ideal koşullar altında yapılmış bir pilot çalışmada harika sonuçlar vermiştir.

**Gerçek Dünya Etkisi:** Politika yapıcılar bu modeli ulusal müfredata entegre etmeye çalışır. Ancak, okulların çoğunda bu modeli uygulamak için yeterli teknoloji, öğretmen eğitimi,

zaman ve finansal kaynak yoktur. Öğretmenler direnç gösterir, model yanlış uygulanır ve sonuçta öğrenci başarısında hiçbir artış olmaz, hatta düşüş yaşanır. Proje birkaç yıl sonra sessizce rafa kaldırılır.

**Değerlendirme Zorluğu:** Bu başarısızlık, "uygulama boşluğu" olarak bilinir. Makalenin kendisi "başarılı" olabilir, ancak gerçek dünya bağlamını ve kısıtlarını dikkate almadığı için etkisi sıfır veya negatif olur. Bu tür başarısızlıklar nadiren raporlanır.

## Senaryo 5: "Kelebek Etkisi" - Beklenmedik Disiplinlerarası Sıçrama

**Durum:** Bir matematikçi, tamamen teorik bir alanda (örneğin, topoloji) soyut bir teorem üzerine bir makale yayınlar. Makale, sadece birkaç uzman tarafından okunur ve anlaşılır.

**Gerçek Dünya Etkisi:** Yirmi yıl sonra, bir bilgisayar bilimcisi bu makaleye rastlar ve teoremin, veri sıkıştırma algoritmaları için devrim niteliğinde bir temel oluşturabileceğini fark eder. Bu keşif, internet bant genişliğinin çok daha verimli kullanılmasına ve yeni teknolojilerin (örneğin, yüksek çözünürlüklü video akışı) mümkün olmasına yol açar.

**Değerlendirme Zorluğu:** Etki, çok uzun bir zaman gecikmesiyle ve tamamen beklenmedik bir alanda ortaya çıkar. Bu tür disiplinlerarası sıçramaları öngörmek ve izlemek neredeyse imkansızdır. Atıf takibi genellikle bu tür bağlantıları yakalayamaz.

## Senaryo 6: "Goodhart Yasası Paradoksu" - Ölçümün Kendisi Etkiyi Bozar

**Durum:** Bir üniversite yönetimi, akademisyenlerin performansını değerlendirmek için sadece "prestijli dergilerde yayın yapma" ve "atıf sayısı" metriklerini kullanmaya karar verir.

**Gerçek Dünya Etkisi:** Akademisyenler, riskli, yavaş ve uzun vadeli etki potansiyeli olan araştırmalar yapmak yerine, hızlı atıf getirecek, popüler ve "güvenli" konulara yönelirler. Metodolojik olarak daha az sağlam ama sansasyonel sonuçlar üreten çalışmalar artar. Disiplinlerarası ve uygulamalı çalışmalar azalır. Üniversitenin genel araştırma kalitesi ve özgünlüğü düşer, ancak metrikler "başarı" gösterir.

**Değerlendirme Zorluğu:** Bu senaryo, "bir ölçüm hedef haline geldiğinde, artık iyi bir ölçü olmaktan çıkar" diyen Goodhart Yasası'nın bir örneğidir. Değerlendirme sisteminin kendisi, bilimin doğasını bozarak olumsuz bir etki yaratır.

## Senaryo 7: "Etik İkilem" - Faydalı Ama Sorunlu Araştırma

**Durum:** Bir araştırma, ciddi bir hastalığın tedavisi için umut vaat eden bir yöntem bulur. Ancak araştırma, etik olarak tartışmalı yöntemler kullanmıştır (örneğin, deneklerin bilgilendirilmiş onayı eksik veya veri gizliliği ihlal edilmiş).

**Gerçek Dünya Etkisi:** Makale, bir yandan hayat kurtarma potansiyeli taşıırken, diğer yandan bilimsel etik standartlarını aşındırır ve gelecekteki araştırmalar için kötü bir emsal oluşturur.

Toplumda bilime olan güveni sarsabilir. Tedavinin faydaları ile araştırmanın yarattığı etik hasar arasında bir denge kurmak gereklidir.

**Değerlendirme Zorluğu:** Etki, tek boyutlu (sadece fayda) olarak değerlendirilemez. Faydalı zarar analizi, etik tartışmaların ve toplumsal değerlerin de hesaba katılmasını gerektirir. Bu tür bir değerlendirme tamamen niteldir ve standart metriklerle ölçülemeyen.

## BÖLÜM 3: MEVCUT, OLMAYAN VE OLMASI GEREKEN METRIKLER

### 3.1. Mevcut Metrikler (Halihazırda Kullanılan)

- Atıf sayıları ve atıf hızı
- İmpakt faktörü
- H-indeksi ve G-indeksi
- Altmetrik skorları
- İndekslenme durumu (WoS, Scopus, Google Scholar)
- İndirme sayıları
- Patent atıfları
- Medya haber sayıları

### 3.2. Olmayan Metrikler (Gözden Kaçan veya Ölçülemeyen)

- Negatif etkilerin sistematik ölçümü
- Sosyal adalet etkisi
- Eşitsizlik etkisi
- Etik sonuçların değerlendirilmesi
- Uzun vadeli toplumsal dönüşüm
- Bağlamsal etkiler
- Yanlış kullanımın ölçümü
- Uygulamaya geçiş başarısızlıklarının ölçümü
- Beklenmedik olumsuz sonuçların ölçümü
- İlham verme etkisi
- Disiplinlerarası köprü kurma

- Paradigma değişimi
- Araştırma-uygulama boşluğunun ölçümü

### 3.3. Olması Gereken Metrikler (Önerilen Yeni Metrikler)

Metrik Adı	Tanım	Hesaplama Yöntemi
<b>Bütünsel Etki Skoru (HIS)</b>	Farklı etki kategorilerini ağırlıklandırarak tek bir skor üreten bir model	$HIS = (0.30 \times \text{Akademik Etki}) + (0.25 \times \text{Pratik Etki}) + (0.20 \times \text{Sosyal Etki}) + (0.15 \times \text{Negatif Etki Riski}) + (0.10 \times \text{Etik Uygunluk})$
<b>Etki Yolu Haritası (IPM)</b>	Makalenin etkisinin nasıl ortaya çıktığını görselleştiren bir harita	Nitel analiz ve vaka çalışmaları temelinde oluşturulur
<b>Bağlamsal Uygunluk İndeksi (CRI)</b>	Makalenin bulgularının farklı sosyal ve kültürel bağamlardaki önemini ölçen bir indeks	Farklı bağamlarda yapılan vaka çalışmalarının sayısı ve başarı oranı
<b>Sosyal Adalet Etki Göstergesi (SJII)</b>	Makalenin sosyal adalet için yaptığı katkıyı ölçen bir gösterge	Marjinalleştirilmiş grupların iyileşme göstergeleri, eşitsizlik azaltma oranları
<b>Uzun Vadeli Dönüşüm İndeksi (LTTI)</b>	Makalenin zaman içindeki dönüştürücü gücünü izleyen bir metrik	5, 10, 20 yıl sonrası etki ölçümleri
<b>Negatif Etki Göstergesi (NII)</b>	Makalenin yol açtığı olumsuz sonuçları sistematik olarak ölçen bir yapı	Zararlı uygulamalar, yanlış kullanımlar, beklenmedik olumsuz sonuçlar sayısı
<b>Disiplin Çapraz Etki Göstergesi (CDII)</b>	Makalenin farklı disiplinlerde yaptığı etkiye ölçen bir gösterge	Atif yapan disiplin sayısı ve bu disiplinlerdeki atif oranı
<b>Etik Uygunluk Skoru (ECS)</b>	Makalenin etik standartlara uygunluğunu ölçen bir skor	Etik tartışmaların varlığı, etik ihlal iddialarının sayısı, geri çekilme durumu
<b>Uygulamaya Geçiş Başarı Oranı (ISR)</b>	Makalenin bulgularının uygulamaya geçiş başarısını ölçen bir oran	Başarılı uygulamalar / Toplam uygulama girişimleri
<b>Yanlış Kullanım Göstergesi (MUI)</b>	Makalenin yanlış kullanılıp kullanılmadığını ölçen bir	Yanlış kullanım örnekleri, medya çarpıtmaları, siyasi

	gösterge	manipülasyonlar sayısı
Araştırma-Uygulama Boşluğu İndeksi (RPGI)	Makalenin bulgularıyla gerçek dünya uygulaması arasındaki boşluğu ölçen bir indeks	Teorik sonuçlar vs. pratik sonuçlar arasındaki fark
Eşitsizlik Etki Göstergesi (IEI)	Makalenin sosyal eşitsizlikleri artırıp artırmadığını ölçen bir gösterge	Eşitsizlik göstergelerindeki değişim (Gini katsayısı vb.)
Sürdürülebilirlik Etki Skoru (SIS)	Makalenin sürdürülebilirliğe yaptığı katkıyı ölçen bir skor	SDG (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri) ile uyum
Toplumsal Dönüşüm İndeksi (STI)	Makalenin toplumsal dönüşüme yaptığı katkıyı ölçen bir indeks	Sosyal hareket, politika değişikliği, kültürel değişim göstergeleri
Atfedilebilirlik Güven Aralığı (ACI)	Makalenin etkisinin ne kadar güvenle atfedilebileceğini gösteren bir aralık	Istatistiksel analiz ve çoklu faktör kontrolü

## BÖLÜM 4: KAPSAMLI DEĞERLENDİRME PROMPT'U

**Talimatlar:** Aşağıdaki adımları izleyerek, belirlediğiniz bir akademik makalenin bütünsel etki analizini yapın. Her adım için kanita dayalı, detaylı ve eleştirel bir analiz sunun.

### Adım 1: Makale Künyesi ve Özeti

#### Sorular:

- Makale başlığı, yazarlar, yayınlandığı dergi ve yıl nedir?
- Makalenin DOI linki nedir?
- Araştımanın temel sorusu ve ana argümanı nedir? (1-2 paragrafta özetleyin)
- Yazarlar, makalenin önemini ve potansiyel etkisini nasıl tanımlıyor?

### Adım 2: Nicel Etki Analizi

#### Akademik Metrikler:

- Web of Science, Scopus ve Google Scholar verilerini kullanarak makalenin atıf sayısını, atıf trendini ve disiplinlerarası dağılımını analiz edin.
- Makalenin atıf eğrisi nasıldır? (Erken yüksek, geç yüksek, düz, düşüş?)
- Atıfların hangi disiplinlerden ve ülkelerden geldiğini analiz edin.

- Self-citation oranı nedir?

#### **Alternatif Metrikler (Altmetrics):**

- Altmetric.com veya benzeri araçlar kullanarak makalenin sosyal medya, haber ve bloglardaki görünürüğünü değerlendirin.
- Twitter, Reddit, medya haberleri ve blog bahsetmelerinin sayısını ve tonunu analiz edin.
- En etkili paylaşılardan örnekler verin.
- Sentiment analizi sonuçları nelerdir?

#### **Uygulama Metrikleri:**

- Google Patents, politika veritabanları ve eğitim materyallerinde makaleye yapılan referansları araştırın.
- Patent atıfları var mı? Varsa, hangi teknoloji alanlarında?
- Politika belgelerinde, hükümet raporlarında veya yasal metinlerde referans var mı?
- Ders kitaplarında veya üniversite müfredatında yer aldı mı?
- Somut kanıtlar sunun.

### **Adım 3: Nitel Etki Analizi**

#### **Düşünsel Etki:**

- Bu makale, alanındaki temel bir tartışmayı veya teoriyi nasıl etkiledi?
- Kendisinden sonra gelen çalışmalarında bu makaleye nasıl referans veriliyor (destekleyici, eleştirel, geliştirici)?
- Alanın önde gelen uzmanlarının bu çalışma hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Yeni araştırma soruları veya metodolojiler tetikledi mi?

#### **Toplumsal ve Kültürel Etki:**

- Makalenin bulguları kamusal bir tartışma yarattı mı?
- Bir sosyal hareketin, STK'nın veya aktivist grubun argümanlarını etkiledi mi?
- Konuya ilgili forumlarda, bloglarda veya sosyal medya gruplarında yapılan nitel tartışmalardan örnekler verin.
- Kültürel normları veya değerleri etkiledi mi?

### **Adım 4: Negatif Etki, Başarısızlık ve Paradoks Analizi**

#### **Potansiyel Yanlış Kullanımlar:**

- Makalenin bulguları, kasıtlı veya kasıtsız olarak nasıl yanlış yorumlanabilir veya suistimal edilebilir?
- Bu tür bir yanlış kullanıma dair kanıt var mı? (Medyadaki abartılı başlıklar, siyasi söylemlerdeki çarpıtmalar vb.)
- Bulguların hangi gruplar tarafından ve hangi amaçlarla kullanıldığını analiz edin.

#### **Uygulama Zorlukları:**

- Makalenin önerdiği fikirlerin veya yöntemlerin pratikte uygulanmasının önündeki potansiyel engeller nelerdir?
- Maliyet, kültürel direnç, teknik zorluklar, altyapı eksiklikleri gibi faktörleri analiz edin.
- Başarısız uygulama örnekleri var mı?

#### **Eleştirel Değerlendirme ve Çürüttülme:**

- Makaleye yönelik en önemli bilimsel eleştiriler nelerdir?
- Bulgularını sorgulayan veya çürüten karşıt çalışmalar var mı?
- Varsa, bilimsel topluluk bu tartışmada hangi noktada duruyor?
- Metodolojik sorunlar var mı?

#### **Etki Paradoksları:**

- Makale, Bölüm 1.3'te tanımlanan paradokslardan herhangi birini sergiliyor mu?
- (Örneğin, yüksek atıf ama düşük pratik etki, düşük atıf ama yüksek pratik etki vb.)

## **Adım 5: Bütünsel Sentez ve Sonuç**

#### **Etki Profili Özeti:**

- Tüm analizlerinizi birleştirerek makalenin "etki profilini" özetleyin.
- Makalenin en güçlü ve en zayıf etki alanları nelerdir?
- Hangi etki türü (akademik, pratik, sosyal vb.) daha baskın?

#### **Etki Yolu Haritası:**

- Makalenin etkisinin nasıl ortaya çıktığını gösteren bir harita veya diyagram oluşturun.
- Makale → Atıflar → Uygulamalar → Gerçek Dünya Sonuçları şeklinde bir yol izleyin.

#### **Bütünsel Etki Skoru (1-100 Arası):**

- Tüm bu analizler ışığında, makalenin genel etkisine 1 ile 100 arasında bir puan verin.
- Bu puanı verirken hangi faktörleri ne kadar ağırlıklandırdığınızı gerekçelendirin.
  - Örnek: %40 pozitif etki, %30 düşünsel etki, %20 negatif etki riski, %10 etik uygunluk

- Puanın gerekçesini açıklayan bir paragraf yazın.

#### Nihai Değerlendirme:

- Makalenin bilim ve toplum için nihai değerine ilişkin sonuç paragrafınızı yazın.
- Bu makale, tüm olumlu ve olumsuz yönleriyle birlikte, dünyaya ne katmıştır?
- Gelecekteki araştırmacılar ve politika yapıcılar için ne tür öneriler sunabilirsiniz?

## SONUÇ: Akademik Etkinin Geleceği

Akademik araştırmamanın etkisini değerlendirmek, giderek daha karmaşık bir görev haline gelmektedir. Geleneksel metrikler, araştırmamanın hızlı yayılımını ve görünürlüğünü ölçebilse de, gerçek dünya koşullarında yaratılan değeri yakalayamaz. Bu kılavuz, bu boşluğu doldurmaya ve akademik etkinin daha bütünsel, daha gerçekçi ve daha etik bir değerlendirmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Makalenin etkisini değerlendirirken, aşağıdaki temel ilkeleri unutmayın:

- Çok Boyutluluk:** Etki, sadece akademik atıflarla değil, pratik, toplumsal, ekonomik ve kültürel alanlardaki yansımalarıyla bir bütün olarak değerlendirilmelidir.
- Belirsizlik ve Paradoks:** Etki her zaman doğrusal, öngörülebilir veya ölçülebilir değildir. Belirsizlikleri ve paradoksları kabul etmek, daha gerçekçi bir değerlendirme sağlar.
- Negatif Etkilerin Sorumluluğu:** Araştırmacılar, bulgularının nasıl kullanılabileceğini ve olumsuz sonuçlarının neler olabileceğini dikkate almalıdır.
- Uzun Vadeli Perspektif:** Etki, genellikle yayınlanmadan sonra yıllar veya onlarca yıl sonra ortaya çıkar. Uzun vadeli takip ve değerlendirme gereklidir.
- Bağlam Önemlidir:** Aynı makale, farklı bağlamlarda (coğrafi, kültürel, ekonomik, siyasi) çok farklı etkiler yaratabilir.

Bu çerçeve ve prompt, akademik makalenin etkisini değerlendirirken, bu ilkeleri göz önünde bulundurarak, daha derinlemesine ve daha sorumlu bir analiz yapmanızı yardımcı olacaktır.

#### Kaynaklar ve İleri Okuma:

- Reed, M. S., et al. (2021). "Evaluating impact from research: A methodological framework." *Research Policy*, 50(9), 104147.
- Larsson, R. (2024). "Come together: collaborative actions to bridge the gap between implementation research and public health practice." *Frontiers in Public Health*, 12, 1424900.

- Crane, A. (2019). "Negative Impact – Is it possible to manage potentially harmful research findings?" LSE Impact Blog.
  - Ioannidis, J. P. A. (2005). "Why Most Published Research Findings Are False." PLoS Medicine, 2(8), e124.
- 

**Doküman Sürümü:** 1.0

**Son Güncelleme:** Ocak 2026

**Hazırlayan:** Manus AI